

Stanovisko k právním otázkám spojeným se zavedením nových zásad zadávání veřejných zakázek

Zásady sociálně odpovědného zadávání, environmentálně odpovědného zadávání a inovací dle nového § 6 odst. 4 ZZVZ má zadavatel povinnost zohlednit při zadávání veřejných zakázek, u nichž je to vzhledem k jejich povaze a smyslu možné, a to již při formulaci zadávacích podmínek. V běžných zadávacích řízeních (například otevřené řízení, zjednodušené podlimitní řízení) je zadavatel povinen stanovit všechny zadávací podmínky předem. Nové zásady se v těchto řízeních tedy reálně uplatní již při formulaci zadávacích podmínek, v jejichž rámci zadavatel stanoví také pravidla pro hodnocení nabídek a výběr dodavatele (viz § 39 odst. 2). V dalším průběhu zadávacího řízení se zadavatel řídí takto stanovenými zadávacími podmínkami (§ 39 odst. 1). Faktický dopad nových zásad se tak koncentruje především do úvodní fáze zadávacího řízení.

Novelizace neobsahuje přechodná ustanovení, nová pravidla by se tedy měla uplatnit na všechny úkony zadavatele, které následují po 1.1.2021. Pokud tedy bude například otevřené řízení zahájeno před 1.1.2021, neplyne ze zavedení nových zásad pro zadavatele povinnost měnit po 1. 1. 2021 již stanovené zadávací podmínky a hodnocení nabídek a výběr dodavatele provede podle pravidel stanovených v původní zadávací dokumentaci.

Obdobná pravidla platí pro rámcové dohody a dynamické nákupní systémy. Pokud bylo před 1. 1. 2021 zahájeno zadávací řízení (nebo byla rámcová dohoda již uzavřena či dynamický nákupní systém zaveden), může je zadavatel dále používat pro zadávání jednotlivých veřejných zakázek, přičemž postupuje podle pravidel stanovených v zadávací dokumentaci původního zadávacího řízení. Pouze v případech, kdy by při formulaci výzvy k podání nabídek na jednotlivou veřejnou zakázku docházelo ke stanovení nových podmínek (např. upřesnění technických požadavků na požadované plnění), zadavatel u těchto nových podmínek uplatní zásady dle § 6 odst. 4, pokud to bude vzhledem k povaze a smyslu této jednotlivé veřejné zakázky možné. Podmínky stanovené v již uzavřené rámcové dohodě nebo v zavedeném dynamickém nákupním systému se však nemění.

Ustanovení § 6 odst. 4 zadavateli ukládá povinnost odůvodnit svůj postup, novela však nestanovuje bližší pravidla k obsahu nebo formě tohoto odůvodnění. Není tedy stanoven požadavek na písemnou formu odůvodnění, ani určen okamžik vzniku odůvodnění. Zadavatel tak není povinen vypracovat písemné odůvodnění, tedy konkrétní písemný dokument, který by byl součástí dokumentace o zadávacím řízení ve smyslu § 216 odst. 1.

Zadavatel ale musí být schopen v případě potřeby odůvodnění ve smyslu § 6 odst. 4 sdělit, a to zejména v případě vypořádání námitek, v nichž bude napadán postup v rozporu s § 6 odst. 4, nebo v případě požadavku kontrolních či dotačních orgánů apod. I přes skutečnost, že v novele není stanoven požadavek na písemnou formu odůvodnění ani určen okamžik vzniku odůvodnění, lze tedy zadavatelům spíše doporučit, aby měli odůvodnění připraveno, aby jej mohli prezentovat ve výše uvedených případech. Z povahy věci plyne, že odůvodnění musí být zadavatel připraven sdělit již bezprostředně po zahájení zadávacího řízení, neboť, jak bylo uvedeno výše, zásadami sociálně odpovědného zadávání, environmentálně odpovědného zadávání a inovací se musel zabývat již při formulaci zadávacích podmínek; nelze přitom opomenout, že při reakcích na námítky nebo požadavky kontrolních a dotačních orgánů je zadavatel mnohdy vázán lhůtami, které musí dodržet.

Při posuzování otázky, ve kterých případech bude vzhledem k povaze a smyslu veřejné zakázky možné aplikovat nové zásady, je potřeba přihlížet také k ostatním zásadám stanoveným v § 6 (všechny zásady je třeba vykládat ve vzájemném souladu, žádná nemá přednost před jinou, zásady stojí rovnocenně vedle sebe) a nelze opomenout ani povinnost zadavatelů postupovat při nakládání s veřejnými finančními prostředky v souladu s principy 3E (hospodárnost, účelnost, efektivnost). Je třeba přihlížet také k dalším relevantním okolnostem vyplývajícím například z jiných právních

předpisů či specifických podmínek dané veřejné zakázky. Povinnost dodržovat zásady podle § 6 odstavce 4 jiné zákonné povinnosti doplňuje, nemůže tedy vést k pořízování plnění nebo postupům, které odporují principům 3E, nebo jsou jinak nepřiměřené či diskriminační.

V rámci odůvodnění svého postupu by se zadavatel měl zabývat všemi třemi novými zásadami (právě z pohledu, zda je aplikoval či nikoli a proč), a to i přesto, že ne v každé veřejné zakázce musí být (vzhledem k její povaze a smyslu) promítnuty všechny nové zásady.

(uveřejněno dne 11. května 2021)